

BULGARİSTAN **2021**

GENEL BİLGİLER

COĞRAFİ KONUM

Koca Balkan Dağları (Stara Planina) Bulgaristan'ı, kuzeyde Tuna Düzlüğü, güneyde ise Trakya Düzlüğü olarak iki coğrafi bölgeye ayırır. Oldukça dağlık bir coğrafyaya sahip olan güney Bulgaristan'da Rodop, Rila ve Pirin sıradağları yer alır. Rila Dağı, 2 925 metrelik Musala tepesi ile ülkenin ve Balkanlar'ın en yüksek dağıdır.

Ülkenin en önemli ırmağı olan Tuna (Dunav), Romanya-Bulgaristan sınırının büyük bir bölümünü oluşturur. Tuna, Bulgaristan'da su taşımacılığı yapılabilen tek nehirdir.

Bulgar sınırları içerisinde doğup, Yunanistan-Türkiye sınırını oluşturduktan sonra Ege Denizi'ne dökülen Meriç (Maritsa), Bulgaristan'ın bir diğer önemli akarsusudur. Bunların dışında İskir, Tunca, Yantra, Struma diğer büyük ırmaklardır. Bulgaristan, çok sayıda göle sahip olduğu gibi doğal kaynak suyu açısından da zengin bir ülkedir.

Bulgaristan'da genel olarak karasal-ılıman iklim hakimdir. Ancak, coğrafi özellikleri sebebiyle bölgelerinde farklı mikro iklimler de gözlenmektedir. Balkan Dağları, kuzey ve güneyden gelen hava akıntıları için bir bariyer niteliği taşımakta, bunların karşı tarafa geçmesini engellemekte, kuzey ve güneyde sıcaklık ve yağış farklılıklarının oluşmasına sebep olmaktadır. Kuzeyde belirgin dört mevsimli karasal-ılıman iklim yaşanmaktadır. Güneyde ise Akdeniz etkisi görülmektedir. Kışın kuzeyde ortalama hava sıcaklığı -2, güneyde ise 0 derecedir. Yazın ortalama sıcaklığı 22 derecedir. Karadeniz bölgesinde denizin etkisiyle sıcaklık ülkenin diğer bölgelerine göre daha az değişmektedir. Bulgaristan'ın bitki örtüsü genellikle karasal-ılıman iklimde görünen bitkilerden oluşmaktadır.

SİYASİ VE İDARİ YAPI

Bulgaristan Cumhuriyeti üniter bir devlettir. Yürütme doğrudan seçimle işbaşına gelen Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Bakanlar Kurulundan oluşur.

Cumhurbaşkanı beş yıllık bir süre için seçilmektedir. 6-13 Kasım 2016 tarihlerinde düzenlenen iki turlu Cumhurbaşkanlığı seçimlerini Bulgar Sosyalist Partisi tarafından desteklenen eski Hava Kuvvetleri Komutanı Tümgeneral Rumen Radev kazanmıştır. Radev, 21 Kasım 2021 tarihinde gerçekleştirilen seçimle ikinci kez Cumhurbaşkanı seçilmiştir.

Parlamento dört yılda bir seçilen 240 milletvekilinden oluşmaktadır. Başbakan ve Bakanlar Kurulu, genel seçimlerin ardından Parlamento'da çoğunluğa sahip parti veya partiler arasından seçilmekte ve Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır.

DOĞAL KAYNAKLAR

Bulgaristan'da kömür madenciliği sektörü küçük boyutlu olmakla birlikte büyük öneme sahiptir. Bulgaristan'ın enerji kalemleri içinde kömür en önemli kalemdir. Bulgaristan'da linyit, alt bitümlü, bitümlü ve antrasit kömürü bulunmaktadır. Linyit kömürü (1.200-2.000 ccal/kcal) Meriç nehrinin doğu ve batı bölümlerinde ve Sofya civarında yoğun olarak bulunmaktadır. Altbitümlü kömür (3.000-5.000 ccal/kcal) Bobov Dol, Pernik, Burgaz ve Blagoevgrad şehirlericivarında, bitümlü kömür (5.000 ccal/kcal) ise Bulgaristan'ın merkez bölgesi olan GabrovoTvırditza-İslimiye civarında mevcuttur. En eski ve en yüksek kalorili olan antrasit kömürü (6.000 ccal/kcal) Svoqe şehri civarında çıkarılmaktadır. Bulgaristan'da bitümlü ve antrasit kömürü ise çıkarılmaya uygun değildir.

Plevne düzlüğünde petrol kaynakları bulunmaktadır. Ancak söz konusu petrol ülkenin ihtiyacını karşılamaktan uzaktır.

Bulgaristan'da demir, kurşun, çinko ve bakır cevherleri bulunmaktadır. Ancak demir kaynakları yetersiz olduğu için ithalat da yapılmaktadır. Bulgaristan'da yoğun olarak kireç taşı ve granit de bulunmaktadır.

2020 yılında 7 bin varil/gün'lük ham petrol üretimi ile 116 ülke arasında 98. sıradadır. 2020 yılında 2 milyar feet küplük doğal gaz üretimi ile 95 ülke arasında 83. sıradadır.

GENEL EKONOMİK DURUM

Bulgaristan, 2021 yılı itibarı ile 196 ülke arasında cari fiyatlarla GSYİH bakımından dünyanın 70. büyük ekonomisidir.

Bulgaristan, Berlin duvarının yıkılmasından sonra bir dönüşüm sürecinden geçmiştir. Ülke, merkezi planlı ekonomiden, açık pazar ekonomisine geçmiştir. Ülke, Avrupa Birliği ve NATO üyesi olmuştur. 1990'ların sonunda başlatılan yapısal reformlar ve para kurulunun kurulması ile ülkede yaşam standardı yükselmeye başlamıştır.

Küresel Covid-19 salgını ve kapanmalar Bulgaristan ekonomisini de olumsuz yönde etkilemiştir. Turizm, lojistik gibi hizmet sektörleri ve otomotiv en olumsuz etkilenen sektörler olmuştur. Sonuç olarak ekonomi 2020 yılında %4,2 küçülmüştür. Ancak 2021 yılından itibaren ekonomide toparlanma beklenmektedir. 2021 yılında sabit fiyatlara göre %4,5 oranında artması beklenen GSYİH'nin, 2022 yılında %4,4 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Ekonomideki toparlanmada artan ücretlerin, Covid-19 sonrası AB fonlarının ve ihracat artışlarının rolü olacaktır. Ülke, AB'nin Covid19 sonrası toparlama için ayırdığı 2021-2026 dönemini kapsayacak olan 6,2 milyar Avroluk fonlarından yararlanacaktır. Söz konusu fonlar, yeşil enerji, dijitalleşme ve özel sektör alanlarının geliştirilmesine yöneliktir.

Bulgaristan'ın 2024 yılında Avro para birimine geçmesi öngörülmektedir.

2021 yılında 78 milyar dolar olduğu tahmin edilen cari fiyatlara göre GSYİH'nin 2022 yılında 84 milyar dolara yükselmesi beklenmektedir.

Bulgaristan, 2021 yılında 11.332 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 67. sırada yer almaktadır.

Dünya Bankası verilerine göre 2019 yılı itibarı ile ülkenin GSYİH'sı içinde tarım sektörünün payı %3, sanayinin payı %22 ve hizmetler sektörünün payı %62'dir.

2021 yılında %2,1 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2022 yılında %1,9 olacağı tahmin edilmektedir.

Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2020 yılında %5 olacağı ve Bulgaristan'ın işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 70. sırayı alacağı tahmin edilmektedir.

Önceki yıllarda Bulgar halkı Avrupa Birliği'ndeki en fakir halk iken, Eurostat'ın 2020 fakirlik ve sosyal dışlanma riskine ilişkin verilerine göre Romenler Bulgarların yerini almıştır. Bulgaristan'da fakirlik ve sosyal dışlanma riski altında olanların oranı bir yılda %33,2'den %33,6'ya çıkmasına rağmen, Romanya'da söz konusu oran % 35,8 olmuştur. Romanya'da ortalama yıllık çalışma ücreti de düşüş eğilimine girmiştir. Bir Romenin ortalama yıllık ücreti 4.267 Avro, bir Bulgarın ücreti ise ortalama 4.612 Avro olarak gerçekleşmiştir. Son bir yılda Bulgaristan'da fakirlik ve sosyal dışlanma riski altında yaşayanların oranındaki küçük artışın koronavirüs salgınından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Bulgaristan, insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 189 ülke arasında 56. sıradadır. Ekonomik serbestlik endeksine göre Bulgaristan, dünyada 178 ülke arasında 35. sıradadır. Küresel rekabetçilik açısından dünyadaki 141 ülke arasında Bulgaristan 49. sıradadır. İş yapma kolaylığı açısından Bulgaristan, dünyada 191 ülke arasında 61. sıradadır.

DIŞ TİCARET

GENEL DURUM

*1000 Dolar	2017	2018	2019	2020
İhracat	31.588.418	33.787.144	33.454.448	31.914.704
İthalat	34.263.590	37.927.842	37.765.114	35.027.244
Hacim	65.852.008	71.714.986	71.219.562	66.941.948
Denge	-2.675.172	-4.140.698	-4.310.666	-3.112.540

BAŞLICA ÜRÜNLER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER * 1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2018	2019	2020	%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	3.676.267	3.669.154	3.486.790	10,93%
74	Bakır Ve Bakırdan Eşya	3.005.207	2.393.922	2.833.270	8,88%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	2.738.995	2.804.508	2.668.698	8,36%
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar Ve Bunların Damıtılmasından Elde Edilen Ürünler; Bitümenli Maddeler; Mineral Mumlar	3.007.316	3.190.292	1.482.868	4,65%
10	Hububat	1.226.417	1.515.460	1.335.208	4,18%
87	Motorlu Kara Taşıtlar, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtlar; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	1.031.148	1.159.076	1.184.396	3,71%
30	Eczacılık Ürünleri	1.068.132	1.115.107	1.158.547	3,63%
39	Plastikler Ve Mamulleri	990.765	1.047.077	1.095.794	3,43%
26	Metal Cevherleri, Cüruf Ve Kül	691.728	901.201	1.015.968	3,18%
94	Mobilyalar, Tıpta Veya Cerrahide Kullanılan Mobilyalar, Yatak Takımları Ve Benzeri Doldurulmuş Eşya; Tarifinin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Aydınlatma Cihazları; Reklam Lambaları, Işıklı Tabelalar, Işıklı İsim Plakaları Ve Benzerleri; Prefabrik Yapılar	791.541	737.214	776.644	2,43%
99	(Özel Amaçlı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları)	929.416	701.828	761.054	2,38%
12	Yağlı Tohum Ve Meyveler; Muhtelif Tane, Tohum Ve Meyveler; Sanayiide Ve Tıpta Kullanılan Bitkiler; Saman Ve Kaba Yem	687.149	666.748	700.497	2,19%
62	Örülmemiş veya Kroşe Olmayan Giyim Eşyası ve Aksesuarı	900.006	832.188	682.192	2,14%
61	Örme veya Kroşe Giyim Eşyası ve Aksesuarı	782.325	749.158	674.203	2,11%
73	Demir Veya Çelikten Eşya	1.018.190	674.277	669.134	2,10%
90	Optik Alet Ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet Ve Cihazları, Tıbbi Veya Cerrahi Alet Ve Cihazlar; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	467.950	596.416	629.710	1,97%
72	Demir Ve Çelik	797.627	680.814	609.999	1,91%
38	Muhtelif Kimyasal Ürünler	501.604	583.840	572.784	1,79%
70	Cam Ve Cam Eşya	469.043	454.539	549.922	1,72%

Kodu	Açıklama	2018	2019	2020	%
15	Hayvansal Ve Bitkisel Katı Ve Sıvı Yağlar Ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal Ve Bitkisel Mumlar	384.803	361.077	495.754	1,55%
33	Uçucu Yağlar Ve Rezinoitler; Parfümeri, Kozmetik Veya Tuvalet Müstahzarları	368.319	348.850	426.872	1,34%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	489.325	443.681	417.531	1,31%
23	Gıda Sanayiinin Kalıntı Ve Döküntüleri; Hayvanlar İçin Hazırlanmış Kaba Yemler	315.546	328.429	380.731	1,19%
40	Kauçuk ve Mamulleri	352.045	366.093	375.831	1,18%
44	Ağaç Ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü	351.532	342.918	352.438	1,10%
	DİĞERLERİ	6.744.749	6.790.578	6.577.873	20,61%
	TOPLAM	33.787.145	33.454.445	31.914.708	

İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2018	2019	2020	%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	3.655.921	3.825.188	3.725.138	10,63%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	3.865.463	3.754.437	3.617.476	10,33%
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar Ve Bunların Damıtılmasından Elde Edilen Ürünler; Bitümenli Maddeler; Mineral Mumlar	5.145.030	5.230.579	2.981.129	8,51%
26	Metal Cevherleri, Cüraf Ve Kül	2.168.004	1.720.068	2.169.047	6,19%
87	Motorlu Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	2.714.872	2.582.312	2.107.295	6,02%
30	Eczacılık Ürünleri	1.579.469	1.588.148	1.696.800	4,84%
39	Plastikler Ve Mamulleri	1.703.372	1.668.853	1.644.390	4,69%
72	Demir Ve Çelik	1.425.664	1.355.582	1.172.974	3,35%
73	Demir Veya Çelikten Eşya	710.646	907.662	889.264	2,54%
38	Muhtelif Kimyasal Ürünler	792.010	811.732	792.531	2,26%
74	Bakır Ve Bakırdan Eşya	761.464	666.528	743.756	2,12%
90	Optik Alet Ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet Ve Cihazları, Tıbbi Veya Cerrahi Alet Ve Cihazlar; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	580.434	627.190	634.172	1,81%
12	Yağlı Tohum Ve Meyveler; Muhtelif Tane, Tohum Ve Meyveler; Sanayiide Ve Tıpta Kullanılan Bitkiler; Saman Ve Kaba Yem	258.274	351.462	596.299	1,70%
48	Kağıt Ve Karton; Kağıt Hamurundan, Kağıttan Veya Kartondan Eşya	568.382	548.836	533.836	1,52%
99	(Özel Amaçlı Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları)	565.507	595.170	509.769	1,46%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	594.881	532.909	483.293	1,38%
94	Mobilyalar, Tıpta Veya Cerrahide Kullanılan Mobilyalar, Yatak Takımları Ve Benzeri Doldurulmuş Eşya; Tarifinin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Aydınlatma Cihazları; Reklam Lambaları, Işıklı Tabelalar, Işıklı İsim Plakaları Ve Benzerleri; Prefabrik Yapılar	414.368	469.283	479.219	1,37%
02	Etler Ve Yenilen Sakatat	441.000	480.253	455.545	1,30%

Kodu	Açıklama	2018	2019	2020	%
40	Kauçuk ve Mamulleri	433.035	440.947	421.053	1,20%
22	Meşrubat, Alkollü İçkiler Ve Sirke	315.449	375.690	394.496	1,13%
33	Uçucu Yağlar Ve Rezinoitler; Parfümeri, Kozmetik Veya Tuvalet Müstahzarları	334.885	350.245	370.748	1,06%
	DİĞERLERİ	8.899.714	8.882.040	8.609.012	24,58%
	TOPLAM	37.927.844	37.765.114	35.027.242	

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

Ülke	2018	2019	2020	%
Almanya	4.928.454	4.935.691	5.111.440	16,02%
Romanya	2.828.781	2.908.043	2.899.170	9,08%
İtalya	2.880.440	2.448.517	2.191.743	6,87%
Yunanistan	2.229.080	2.246.478	2.119.488	6,64%
Türkiye	2.634.408	2.430.948	2.057.648	6,45%
Fransa	1.329.570	1.261.764	1.223.793	3,83%
Belçika	1.148.303	952.423	1.109.249	3,48%
Çin	901.091	922.906	1.052.392	3,30%
Hollanda	913.157	846.874	839.078	2,63%
Polonya	768.446	722.334	791.549	2,48%
İspanya	824.133	909.671	762.552	2,39%
Birleşik Krallık	821.906	783.384	759.574	2,38%
Çek Cumhuriyeti	713.031	794.325	737.686	2,31%
Sırbistan	709.599	790.612	669.496	2,10%
ABD	632.458	634.322	643.846	2,02%
Avusturya	597.611	611.684	611.689	1,92%
Area Nes	939.240	571.964	580.637	1,82%
Macaristan	589.465	577.529	554.587	1,74%
Kuzey Makedonya	499.428	474.641	496.329	1,56%
Rusya	479.974	587.977	481.602	1,51%
DİĞERLERİ	6.418.567	7.042.359	6.221.148	19,49%
TOPLAM	33.787.142	33.454.446	31.914.696	

İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

Ülke	2018	2019	2020	%
Almanya	4.692.937	4.535.166	4.229.357	12,07%
Romanya	2.605.573	2.696.764	2.562.009	7,31%
Türkiye	2.373.748	2.460.725	2.484.665	7,09%
İtalya	2.861.882	2.808.913	2.483.656	7,09%
Rusya	3.686.666	3.728.545	2.140.699	6,11%
Çin	1.555.557	1.703.270	1.781.250	5,09%
Yunanistan	1.651.264	1.733.362	1.727.835	4,93%
Hollanda	1.436.198	1.350.273	1.388.200	3,96%
Macaristan	1.308.654	1.335.066	1.367.155	3,90%
Polonya	1.261.832	1.283.959	1.295.848	3,70%
Fransa	1.039.713	1.132.145	1.011.503	2,89%
Avusturya	946.182	941.367	939.726	2,68%

Ülke	2018	2019	2020	%
Çek Cumhuriyeti	903.438	952.883	929.969	2,65%
Sırbistan	754.395	716.952	712.978	2,04%
İspanya	1.761.879	1.419.873	667.634	1,91%
Belçika	763.598	718.897	666.164	1,90%
Ukrayna	563.834	599.863	664.888	1,90%
Gürcistan	381.464	377.931	537.906	1,54%
Slovakya	464.574	491.344	488.360	1,39%
ABD	341.639	360.979	450.481	1,29%
Birleşik Krallık	580.939	515.533	444.790	1,27%
Mısır	627.345	834.957	384.096	1,10%
DİĞERLERİ	5.364.527	5.066.342	5.668.073	16,18%
TOPLAM	37.927.838	37.765.109	35.027.242	

TÜRKİYE İLE TİCARET

GENEL DURUM

*1000 Dolar	2017	2018	2019	2020	2021
İhracat	2.803.182	2.669.703	2.668.830	2.634.706	3.954.410
İthalat	2.773.127	2.501.393	2.384.901	2.124.160	2.545.473
Hacim	5.576.309	5.171.096	5.053.731	4.758.866	6.499.883
Denge	30.055	168.310	283.929	510.546	1.408.937

TÜRKİYE'NİN İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2019	2020	2021	%
72	Demir Ve Çelik	215.481	177.805	345.848	8,75%
39	Plastikler Ve Mamulleri	178.472	167.923	291.932	7,38%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	197.386	206.847	257.595	6,51%
26	Metal Cevherleri, Cüruf Ve Kül	96.962	168.261	237.911	6,02%
87	Motörlü Kara Taşıtları, Traktörler, Bisikletler, Motosikletler Ve Diğer Kara Taşıtları; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	231.475	195.868	227.322	5,75%
74	Bakır Ve Bakırdan Eşya	132.861	158.947	226.442	5,73%
60	Örme veya Kroşe Eşya	175.926	139.825	202.743	5,13%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	154.659	148.537	196.089	4,96%
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar Ve Bunların Damıtılmasından Elde Edilen Ürünler; Bitümenli Maddeler; Mineral Mumlar	90.055	62.216	190.056	4,81%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	86.738	67.451	148.623	3,76%
73	Demir Veya Çelikten Eşya	89.670	95.217	127.811	3,23%
94	Mobilyalar, Tıpta Veya Cerrahide Kullanılan Mobilyalar, Yatak Takımları Ve Benzeri Doldurulmuş Eşya; Tarifenin Başka Yerinde Belirtilmeyen Veya Yer Almayan Aydınlatma Cihazları; Reklam Lambaları, Işıklı Tabelalar, Işıklı İsim Plakaları Ve Benzerleri; Prefabrik Yapılar	40.157	43.654	101.584	2,57%
40	Kauçuk ve Mamulleri	70.634	69.486	85.692	2,17%
48	Kağıt Ve Karton; Kağıt Hamurundan, Kağıttan Veya Kartondan Eşya	64.010	66.882	84.100	2,13%
07	Yenilen Sebzeler Ve Bazı Kök Ve Yumrular	42.547	52.797	78.086	1,97%
30	Eczacılık Ürünleri	11.317	34.825	76.403	1,93%
57	Halılar Ve Diğer Dokumaya Elverişli Maddelerden Yer Kaplamaları	10.408	9.501	70.515	1,78%
61	Örme veya Kroşe Giyim Eşyası ve Aksesuarı	56.366	56.541	67.988	1,72%
52	Pamuk	46.649	41.538	59.187	1,50%
54	Sentetik Ve Suni Filamentler, Şeritler Ve Benzeri Sentetik Ve Suni Dokumaya Elverişli Maddeler	55.198	48.602	57.991	1,47%
62	Örülmemiş veya Kroşe Olmayan Giyim Eşyası ve Aksesuarı	47.972	48.771	53.490	1,35%
55	Sentetik Ve Suni Devamsız Lifter	56.888	39.259	48.365	1,22%

Kodu	Açıklama	2019	2020	2021	%
63	Dokumaya Elverişli Maddelerden Diğer Hazır Eşya; Takımlar; Kullanılmış Giyim Eşyası Ve Dokumaya Elverişli Maddelerden Kullanılmış Eşya; Paçavralar	36.812	44.857	45.098	1,14%
25	Tuz; Kükürt; Topraklar Ve Taşlar; Alçılar, Kireçler Ve Çimento	27.592	33.999	43.274	1,09%
44	Ağaç Ve Ahşap Eşya; Odun Kömürü	26.564	22.503	42.656	1,08%
08	Yenilen Meyveler Ve Yenilen Sert Kabuklu Meyveler; Turunçgillerin Ve Kavunların Ve Karpuzların Kabukları	29.439	34.193	41.074	1,04%
	DİĞERLERİ	396.592	398.399	546.535	13,82%
	TOPLAM	2.668.830	2.634.704	3.954.410	

TÜRKİYE'NİN İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2019	2020	2021	%
74	Bakır Ve Bakırdan Eşya	329.831	451.294	681.605	26,78%
72	Demir Ve Çelik	107.789	125.220	255.151	10,02%
85	Elektrikli Makina Ve Cihazlar Ve Bunların Aksam Ve Parçaları; Ses Kaydetmeye Ve Kaydedilen Sesi Tekrar Vermeye Mahsus Cihazlar; Televizyon Görüntü Ve Seslerinin Kaydedilmesine Ve Kaydedilen Görüntü Ve Sesin Tekrar Verilmesine Mahsus Cihazlar Ve Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	257.963	224.935	222.931	8,76%
12	Yağlı Tohum Ve Meyveler; Muhtelif Tane, Tohum Ve Meyveler; Sanayide Ve Tıpta Kullanılan Bitkiler; Saman Ve Kaba Yem	35.732	43.762	131.363	5,16%
78	Kurşun Ve Kurşundan Eşya	99.035	89.128	103.104	4,05%
28	Anorganik Kimyasallar; Kıymetli Metallerin, Radyoaktif Elementlerin; Nadir Toprak Metallerinin Ve İzotoplarının Organik Veya Anorganik Bileşikleri	76.315	67.408	89.673	3,52%
39	Plastikler Ve Mamulleri	94.093	81.754	78.946	3,10%
79	Çinko Ve Çinkodan Eşya	85.116	73.091	77.021	3,03%
23	Gıda Sanayiinin Kalıntı Ve Döküntüleri; Hayvanlar İçin Hazırlanmış Kaba Yemler	78.576	81.147	72.476	2,85%
84	Nükleer Reaktörler, Kazanlar, Makinalar, Mekanik Cihazlar Ve Aletler; Bunların Aksam Ve Parçaları	43.782	47.241	68.017	2,67%
70	Cam Ve Cam Eşya	43.900	58.961	67.464	2,65%
27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar Ve Bunların Damıtılmasından Elde Edilen Ürünler; Bitümenli Maddeler; Mineral Mumlar	578.446	196.989	64.175	2,52%
15	Hayvansal Ve Bitkisel Katı Ve Sıvı Yağlar Ve Bunların Parçalanma Ürünleri; Hazır Yemeklik Katı Yağlar; Hayvansal Ve Bitkisel Mumlar	18.375	23.424	63.755	2,50%
18	Kakao Ve Kakao Müstahzarları	60.563	58.081	56.781	2,23%
10	Hububat	70.303	74.110	46.820	1,84%
47	Odun veya Diğer Lifli Selülozik Maddelerin Hamurları; Geri Kazanılmış Kağıt veya Karton (Döküntü, Kırıntı ve Hurdalar)	27.768	18.908	38.419	1,51%
76	Alüminyum Ve Alüminyumdan Eşya	5.728	8.089	30.978	1,22%
25	Tuz; Kükürt; Topraklar Ve Taşlar; Alçılar, Kireçler Ve Çimento	29.689	21.108	28.842	1,13%
90	Optik Alet Ve Cihazlar, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Alet Ve Cihazları, Tıbbi Veya Cerrahi Alet Ve Cihazlar; Bunların Aksam, Parça Ve Aksesuarı	15.313	19.579	28.766	1,13%
48	Kağıt Ve Karton; Kağıt Hamurundan, Kağıttan Veya Kartondan Eşya	23.521	32.863	27.315	1,07%
	DİĞERLERİ	303.064	327.069	311.870	12,25%
	TOPLAM	2.384.902	2.124.161	2.545.472	

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

DIŞ TİCARET POLİTİKASI (İTHALAT REJİMİ, İHRACAT REJİMİ)

AB İşleyiş Anlaşması'nın 207'nci maddesine göre ortak ticaret politikası AB'nin ayrıcalıklı yetki alanıdır ve Avrupa Komisyonu tarafından icra edilmektedir. Avrupa Komisyonu'nun temel hedeflerinden biri yerel üretimi haksız ticari uygulamalardan korumaktır. Bu doğrultuda çeşitli anti-damping önlemleri, devlet destekli ithalat önlemleri ve koruma önlemleri uygulanabilmektedir.

Bulgaristan gümrük rejimi ilke olarak liberal bir özellik gösterse de, özel durumlarda milli güvenliğin, kamu düzeninin ve ahlakın, insanların, hayvanların ve bitkilerin yaşamının ve sağlığının, milli zenginliği oluşturan sanat eserleri, tarihi ve arkeolojik değerlerin, sınai ve fikri hakların korunmasına ilişkin birtakım gerekçelere dayanan yasak ve sınırlamalar getirmektedir. Söz konusu kısıtlama ve yasaklamalar AB mevzuatına ve Bulgaristan'ın taraf olduğu uluslararası anlaşmalara dayanmaktadır.

Bazıları aşağıda sayılmış olan uluslararası konvansiyon ve anlaşmalar çerçevesinde üstlenilen yükümlülüklerden kaynaklanan yasak ve gözetimlerin uygulanması söz konusudur:

- Bakteriyolojik (Biyolojik) ve Toksik Yapıdaki Silahların İmali, Geliştirilmesi ve Depolanmasını Yasaklayan ve İmhasını Konu Alan Konvansiyon
- Tehlikeli Atıkların Sınır Ötesi Taşınmasının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Konvansiyonu
- Kimyasal Silahların Geliştirilmesinin, Üretiminin, Stoklanmasının ve Kullanımının Yasaklanması ve Bunların İmhası ile İlgili Konvansiyon
- Bazı Tehlikeli Kimyasal Maddelerin ve Böcek İlaçlarının Uluslararası Ticareti İçin Gerekçelerle Uygunluğu Önceden Sağlanmış Mutabakata İlişkin Prosedür Hakkında Rotterdam Konvansiyonu
- Kültür Varlıklarının Kanunsuz İthal, İhraç ve Mülkiyet Transferinin Önlenmesi ve Yasaklanması İçin Alınacak Tedbirlerle İlgili Konvansiyon
- Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Konvansiyon
- Ozon Tabakasının Korunmasına İlişkin Montreal Protokolü
- 1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Tek Sözleşmesi ve 1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Tek Sözleşmesinde Değişiklik Yapan 1972 Tarihli Protokol
- Psikotrop Maddeler Konvansiyonu
- Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Konvansiyonu

Bulgaristan'da izin rejimine tabi tutulacak mallar, kullanılmış veya yeni olarak değil güvenli veya güvensiz olarak ayrılmakta olup, söz konusu malların bu yöndeki denetimi ülke içerisindeki çeşitli yetkili kuruluşlarca yapılmaktadır.

GÜMRÜK TARİFELERİ

AB üyeliğinin ardından Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin bir tarafı haline gelen Bulgaristan ile Türkiye arasında sanayi ürünlerinin ticaretinde gümrük vergisi alınmamaktadır. Tarım ürünleri içinse AB'nin Türk tarım ürünlerine uyguladığı tercihli vergi oranları uygulanmaktadır. AB TARİC sisteminden her ürünün AB'ye ithal edilmesi aşamasında aranan şartlar ve belgelere ilişkin mevzuata, gümrük vergilerine ürün GTİP kodu ile arama yapılarak ulaşılmaktadır.

İnternet adresi

http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en

ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

AB üyeliğinin ardından Bulgaristan'da AB'nin ürün güvenliği, standardizasyon, akreditasyon, metroloji, uygunluk değerlendirmesi, test, muayene ve belgelendirme mevzuatına geçilmiştir.

Bulgaristan'a ihraç edilen ürünlerin insan sağlığı ve güvenliğine ilişkin tüm kuralları karşılaması gerekmektedir. AB'nin bu alandaki "yeni yaklaşım" mevzuatı kapsam dahilindeki ürünlere "CE" işaretinin ilâştirilmesini zorunlu kılmaktadır. AB'nin bu alandaki mevzuatı Türkiye tarafından da uyumlaştırıldığından ihracatçılarımızın bu konuda ihtiyaç duydukları bilgiyi temin ederek uyum sağlamalarında herhangi bir zorluk beklenmemektedir.

AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME

Bulgaristan'da ürünlerin serbest dolaşımına ilişkin mevzuat ve Eski ve Yeni Yaklaşımın ilkeleri birçok Bulgar yasa ve yönetmeliğine dahil edilmiştir. Böylelikle mevzuatta imalatçı, ithalatçı, distribütör ve perakende satıcılara getirilen şartlara uyulması ve piyasaya sürülecek ürünlerin güvenli ve uyumlaştırılmış kurallara uygun olması hedeflenmiştir. Yasal olarak aranan şartların uygulanmasını teminen Bulgaristan'da çeşitli denetim organlarının yer aldığı bir sistem mevcuttur. "Piyasa denetim organları" olarak adlandırılan söz konusu organlar, tehlikeli ve mevzuata uygun olmayan ürünlerin piyasaya arz edilmesini önlemek amacıyla kontrol ve denetim prosedür ve yöntemleri (önlem alma, belge üzerinde kontrol, fiziki kontrol, piyasadan çekme vb.) uygulamaktadır. Bulgaristan'a ihraç edilen ürünlerin güvenlik şartlarına uygunluğunun denetimi hem ithalat aşamasında gümrük yetkilileri tarafından hem de ürün piyasada iken ilgili kurumlar tarafından icra edilmektedir. İthal ürünlerin payı kayda değer büyüklükte olduğu için denetim faaliyetlerinin büyük bir çoğunluğu toptan ve perakende satış aşamasında gerçekleşmektedir.

Bulgaristan'da piyasa denetimini yapan tek bir organ ve spesifik bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Ürün grubu özelliklerine göre çeşitli kurumlara denetim görevi yüklenmiştir. Bulgaristan, denetimi sektörel bazda gerçekleştiren ülkelerdendir. Tüketicileri Koruma Komisyonu, Metroloji ve Teknik Denetim Devlet Ajansı, Bölgesel Sağlık Müfettişlikleri, Bulgaristan Gıda Güvenliği Ajansı, İlaçlar İcra Ajansı, Tarım, Gıda ve Ormanlar Bakanlığı ve Bölgesel Çevre ve Su İşleri Müfettişlikleri piyasa denetim organlarıdır. Sınırdaki ürün denetimleri çerçevesinde Gümrükler Ajansı, mevzuatın öngördüğü durumlarda diğer piyasa denetim organlarıyla birlikte çalışmaktadır.

Türkiye-AB Gümrük Birliği kapsamında bulunmayan tarımsal, hayvansal ve su ürünlerinin Türkiye'den Bulgaristan'a ihracatında veya bu ülkeden transit geçişlerinde mevzuata uygunluk konusunda bir takım sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Bu konuda gerekli uygunluk değerlendirme belgelerinin ve sertifikaların kurallara uygun düzenlenmesi önem arz etmektedir.

Bulgaristan tarafından dış ticarette uygulanmakta olan teknik engeller hakkında bilgiye, Ticaret Bakanlığı'nın sorumluluğunda olan www.teknikengel.gov.tr internet sitesinden erişilebilmektedir. Ticarette Teknik Engeller web sitesi, kullanıcıların teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede, söz konusu siteden ülkeler itibarıyla ticarette teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ülkelerin mevzuat ve uygulamaları hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Söz konusu siteye ücretsiz olarak üye olunabilmektedir. Sitenin üyelerine ilgilendikleri ülke ve ürün gruplarına ilişkin düzenlemeler günlük olarak e-posta ile gönderilmektedir.